

αικού-Ο

Γέροντες / Ορθόδοξη

Η αγιοκατάταξη του

πλευρά της Εκκλησίας. πλέον δεν ενδιαφέρει τόσο ο ανθρωπιστής Μάξιμος, ούτε ο διαφωτιστής των Ρώσων, όσο η οσιότητα του ανθρώπου.

Ως δείγμα αυτής της τάσης θεωρούμε το βιβλίο
« Άγιος Μάξιμος ο Γραικός ο Φωτιστής των Ρώσων, Η προσωπικότητά του. Η προσφορά του. Απάνθισμα των λόγων του».(Έκδοση Αρμός)
Ο Πρόλογος του βιβλίου ανήκει στην Ιερά Μονή Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους και τονίζεται ότι ο άγιος Μάξιμος ο Γραικός θεωρείται μεγάλη πατερική μορφή του 16ου αιώνα, με ελληνική καταγωγή και υψηλή μόρφωση. Ο Αγιορείτης μοναχός είναι ελάχιστα γνωστός στην Ελλάδα, αλλά βαθιά τιμώμενος στη Ρωσία.
Αναφέρεται ότι πολλοί μελέτησαν το έργο του, αλλά δεν το κατενόησαν και τον εξέλαβαν ως κοινωνικό αναμορφωτή, ως φορέα του ουμανιστικού πνεύματος της Δύσης στη Ρωσία ή ακόμη και ως μαρξιστικού τύπου επαναστάτη. Ο ρωσικός λαός τον τιμούσε και τον τιμά ως άγιο, όσιο και θαυματουργό. Η Εκκλησία τον ανακήρυξε επίσημα Άγιο, τόσο το Οικουμενικό Πατριαρχείο, όσο και το Πατριαρχείο της Μόσχας το 1988. Θεωρείται γνήσια πατερική προσωπικότητα, φορέας του Αγιορείτικου ήθους, κήρυκας της μετανοίας και της τέλειας χριστιανικής ζωής, προφήτης, διδάσκαλος, ομολογητής, μάρτυρας.
Στα Προλεγόμενα με τον τίτλο «Ο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός ως Αγιορείτης» ο Καθηγούμενος της Μονής Γρηγορίου π.Γεώργιος Καψάνης μιλά με θαυμασμό για τον μοναχό Μάξιμο το Γραικό, τον οποίο θεωρεί ότι έσπειρε στη Ρωσία τα σπέρματα της πνευματικής της ελευθερίας. Θεωρεί, επίσης, ότι όσοι μελετητές ασχολήθηκαν με τη ζωή και το έργο του Μάξιμου, λόγω έλλειψης αγιορειτικής εμπειρίας, δεν κατανόησαν πλήρως την προσωπικότητα και το έργο του. Ο ίδιος ως αγιορείτης προσπαθεί να προσεγγίσει το Μάξιμο από αυτή τη σκοπιά. Δηλώνει τις πρακτικές δυσκολίες που αντιμετωπίζει, καθώς δε γνωρίζει την παλαιά ρωσική γλώσσα, αλλά θέτει κάποιες«υποθέσεις εργασίας» που θα προσπαθήσει να ερευνήσει.
Ξεκινά με τις «Πνευματικές αναζητήσεις του Μιχαήλ Τριβώλη στην Ιταλία» και αναρωτιέται τι τον οδήγησε μετά από λαμπρές σπουδές να επιλέξει το μοναχικό βίο του Αγίου Όρους. Θεωρεί ότι υπήρχε εσωτερική διεργασία και πάλη μεταξύ του δυτικού ουμανιστικού τρόπου ζωής και του ορθόδοξου θεανθρωποκεντρικού από την άλλη. Αναφέρεται στον επηρεασμό του Μάξιμου από το παράδειγμα του Ιερώνυμου Σαβοναρόλα. Ο βιογράφος θεωρεί, ωστόσο, ότι η παραμονή του Μάξιμου στη Μονή του Αγ. Μάρκου των Δομηνικανών(Ιούλιος1502-αρχές1504) δε συνεπάγεται προσχώρηση στο λατινισμό, ούτε ότι έγινε εκεί μοναχός (όπως δέχεται ο Παπαμιχαήλ). Θεωρεί ότι αυτό δε συνάδει ούτε με τον αντιλατινισμό του, ούτε με το φιλοπατερικό πνεύμα του, ούτε με όσα ο ίδιος ομολογούσε, γράφοντας ότι «ουδέποτε εξήλθε του περιβόλου της ορθοδόξου πίστεως».

Εξάλλου, εάν είχε συμβεί κάτι τέτοιο δε θα είχε γίνει εύκολα δεκτός στο Άγιο Όρος και οι αντίπαλοί του θα το είχαν χρησιμοποιήσει εναντίον του. Επιπλέον, όταν τελείωσε στη Μονή Αγ. Μάρκου τις μελέτες του αποχώρησε χωρίς καμιά διαδικασία, γιατί δεν είχε καρεί μοναχός της.
Στη συνέχεια ο ομιλητής εξετάζει το θέμα:
«Ο μοναχός Μάξιμος Τριβώλης στο Άγιον Όρος» και αναφέρει ότι ο Μάξιμος πήγε στο Άγιο Όρος σε ηλικία 35 ετών, άρα η απόφασή του δείχνει να είναι καρπός ώριμης σκέψης. Το γεγονός ότι δεν έλαβε αξιώματα το αποδίδει στην ταπεινοφροσύνη του και όχι στο λατινικό παρελθόν του. Εξάλλου, η προσωπικότητά του εκτιμήθηκε και του ανατέθηκαν διάφορες αποστολές. Πάντως, το Άγιο Όρος φαίνεται να έχει ασκήσει επίδραση στην προσωπικότητά του. Εκεί θεωρεί ο ομιλητής ότι ο Μάξιμος βρήκε πνευματική ανάπαυση και γι’ αυτό ήθελε να επιστρέψει, έστω και μόνο για να πεθάνει εκεί.
Ο βιογράφος θεωρεί το Μάξιμο γνήσιο αγιορείτη και υπογραμμίζει ότι στο Άγιο Όρος απαλλάσσεται από οποιοδήποτε τυχόν δυτικό ουμανιστικό ή παγανιστικό στοιχείο. Στον Επίλογο καταλήγει ότι ο Μάξιμος από το 1506 που πήγε στο Άγιο Όρος έγινε και παρέμεινε πάντοτε αγιορείτης. Μάλιστα, τον παραλληλίζει με το φωτιστή των Ελλήνων τον άγιο Κοσμά τον Αιτωλό και θεωρεί ότι ο σεβασμός του ρωσικού λαού προς το Άγιο Όρος οφείλεται και στην προσφορά του αγίου Μάξιμου του Γραικού και αγιορείτου.
Ακολουθεί ο μεταφρασμένος από τη ρωσική «Βίος και Πολιτεία του Οσίου Πατρός ημών Μαξίμου του Γραικού». Αρχικά, παρατίθεται απόσπασμα από την προφητεία Σολομώντα(3,1-5) σχετικά με τις ψυχές των δικαίων:
«Δικαίων ψυχαί εν χειρί Θεού, και ου μη άψηται αυτών βάσανος. Έδοξαν εν οφθαλμοίς αφρόνων τεθνάναι, και ελογίσθη κάκωσις η έξοδος αυτών και η αφ’ ημών πορεία σύντριμμα, οι δε εισίν εν ειρήνη. Και γαρ εν όψει ανθρώπων εάν κολασθώσιν, η ελπίς αυτών αθανασίας πλήρης˙ και ολίγα παιδευθέντες μεγάλα ευεργετηθήσονται, ότι ο Θεός επείρασεν αυτούς και εύρεν αυτούς αξίους εαυτού» (σ.41).
Ο βιογράφος θεωρεί ότι ο λόγος της Προφητείας εκπληρώθηκε στο πρόσωπο του Μάξιμου, ο οποίος ενώ ήταν δίκαιος βασανίστηκε και φυλακίστηκε άδικα.
Στη συνέχεια, παρατίθενται στοιχεία καταγωγής του Μάξιμου και γίνεται αναφορά στις σπουδές του στην Ιταλία και στην επιρροή που άσκησε στην ψυχή του το κήρυγμα και το μαρτύριο του Σαβοναρόλα.
Τελικά, επηρεασμένος από το δάσκαλό του Λάσκαρη για τον πλούτο των χειρογράφων του πηγαίνει στο Άγιο Όρος το 1517 στη Μονή Βατοπεδίου, όπου ζει για10 χρόνια, με κύριο διακόνημά του να πηγαίνει για εράνους και διδασκαλία σε διάφορες περιοχές. Ακολουθεί η περιγραφή της κατάστασης στη Ρωσία την εποχή του τσάρου Βασιλείου και η ανάγκη να διορθωθούν τα αλλοιωμένα χειρόγραφα,

αλλά και να μεταφραστούν ορισμένα ελληνικά έργα στα ρωσικά.
Έτσι, το 1518 φτάνει στη Μόσχα, όπου του επιφυλάσσουν τιμητική υποδοχή. Γίνεται λόγος για την πνευματική προσφορά του Μάξιμου, αλλά και για τις έριδες της εποχής και για τη διαμάχη σχετικά με τη μοναστηριακή περιουσία.
Ο αφηγητής θεωρεί ότι η εύνοια του τσάρου προς το Μάξιμο χάθηκε όταν ο Μάξιμος εναντιώθηκε στην επιθυμία του να χωρίσει την άτεκνη γυναίκα του και να παντρευτεί άλλη. Οι εχθροί του Μάξιμου βρήκαν ευκαιρία και τον κατηγόρησαν για αναπόδεικτα πράγματα, και έτσι ο Μάξιμος φυλακίζεται και καταδικάζεται ως αιρετικός και αμετανόητα αμαρτωλός. Έξι χρόνια πέρασε σκλαβωμένος στη Μονή

Βολοκολάμσκι.

Αναφέρεται ότι Άγγελος Κυρίου τον επισκέφθηκε και του έδωσε κουράγιο. Ο Μάξιμος έγραψε με κάρβουνο στον τοίχο του κελιού του κανόνα που εξυμνούσε το Άγιο Πνεύμα. Το 1531 ξαναδικάζεται ο Μάξιμος μαζί με το Βασιανό. Καταδικάζεται ξανά, αλλά μεταφέρεται στη Μονή Όστροτς της Τβέρης, όπου αντιμετωπίζει καλύτερες συνθήκες από τον επίσκοπο Τβέρης Ακάκιο, καθώς του επιτρέπουν και να γράφει και να διαβάζει βιβλία.
Περιγράφονται τα ταραγμένα πολιτικά χρόνια που ακολούθησαν.
Ο Μάξιμος γράφει αλληγορική διήγηση για την εποχή εκείνη.

Το1545 ο Πατριάρχης Κων/πόλεως Διονύσιος και ο Αλεξανδρείας Ιωακείμ με επιστολές ζητούν από τον τσάρο Ιβάν την απελευθέρωση του Μάξιμου, αλλά ούτε αυτές οι παρακλήσεις εισακούγονται. Τελικά, το 1551 ο Αρτέμιος, ηγούμενος της Λαύρας του Αγίου Σεργίου και άλλοι ενάρετοι βογιάροι εξασφαλίζουν την απελευθέρωση από τα δεσμά το Μάξιμο. Το1553 ο Τσάρος Ιβάν τον επισκέπτεται στο κελί του και του αναφέρει την πρόθεσή του να μεταβεί στη Μονή Αγίου Κυρίλλου για να επιτελέσει ένα τάμα του, αλλά ο Μάξιμος τον αποτρέπει και προφητεύει το θάνατο του μικρού γιου του καθ΄οδόν, όπως και έγινε, αφού ο Ιβάν παράκουσε τη συμβουλή του Μάξιμου.

Το 1554 πραγματοποιήθηκε Σύνοδος στη Μόσχα για την αίρεση του Ματθαίου Βάσκιν. Κλήθηκε και ο Μάξιμος να παραστεί, αλλά λόγω υγείας και προχωρημένης ηλικίας δεν μπορεί να ταξιδέψει στη Μόσχα.

Ο Τσάρος του ζητά γραπτά τη γνώμη του, αλλά δεν έχει σωθεί η απάντηση.

Στις 21 Ιανουαρίου1556 πεθαίνει ο Μάξιμος μετά από38 χρόνια αιχμαλωσίας. Τιμήθηκε η κοίμηση του από πολλούς και προσκυνήθηκε ως άγιος. Ο πρίγκηπας Κούρπσκι έγραψε το «Διήγησις περί του Μαξίμου.» και τον ονομάζει Άγιο και Όσιο.

Ακολουθούν αναφορές για την αναγνώριση της αξίας του Μάξιμου και παρατίθενται θαύματα που συνέβησαν στον τάφο του μακαρίου Μαξίμου το 1561. Ο Μάξιμος στις αρχές του 20 ου αιώνα δεν είχε αναγνωριστεί ακόμη ως Άγιος, αλλά τιμούσαν τοπικά τη μνήμη του στη Λαύρα του αγίου Σεργίου.

Τα έργα του εκδόθηκαν το 1859 από την Ακαδημία του Καζάν στη σλαβονική γλώσσα χωρίς μετάφραση και παρατίθεται απόσπασμα από τον πρόλογο της συγκεκριμένης έκδοσης, όπου αναγνωρίζεται η αξία του Μάξιμου.

Η ενασχόληση του Αγίου Όρους με το Μάξιμο είναι δικαιολογημένη. Θέλει- μολονότι δεν έχει επαρκή στοιχεία- να υμνήσει το πέρασμά του από εκεί και να δείξει ότι το Όρος έχει διεθνή πνευματική ακτινοβολία. Όσον αφορά το βίο, βλέπουμε ότι έχουμε να κάνουμε με ένα αγιολογικό κείμενο (πράγμα που φαίνεται και από την υπογράμμιση των παράδοξων και θαυμάτων του βίου). Είναι επίσης εμφανής η προσπάθεια αποκάθαρσης του Μάξιμου από κάθε αμφισβητούμενο στοιχείο της ζωής του(περίοδος της Ιταλίας).

Από το Βατοπαιδινό Συναξάρι

Ο κατά κόσμον Μιχαήλ Τριβώλης, υιός των επιφανών, πλουσίων και ευσεβών γονέων Μανουήλ και Ειρήνης, κατήγετο από την Λακεδαίμονα της Πελοποννήσου, αλλά γεννήθηκε στην Άρτα της Ηπείρου το 1470. Έλαβε καλή μόρφωση, στην αρχή από τον πατέρα του και στην συνέχεια από τον ιερέα Ιωάννη Μόσχο. Έφηβος φοίτησε στο περίφημο ελληνικό σχολείο της Άρτας.

Αρκετά νέος μετέβη για σπουδές στην Ιταλία. Στην αρχή φοίτησε στην ελληνική σχολή της Βενετίας, όπου δίδασκε ο Ιωάννης Λάσκαρις και άλλοι Έλληνες δάσκαλοι, εργαζόμενος συγχρόνως και ως γραφέας στα έργα του Λάσκαρη, που τον μύησε στην πλατωνική φιλοσοφία. Κατόπιν συνέχισε τις σπουδές του στο πανεπιστήμιο της Πάδοβας, όπου μεταξύ άλλων Ελλήνων δίδασκε και ο Λαόνικος Ταμαίος. Στη συνέχεια μετέβη στη Φερράρα και τη Φλωρεντία, όπου ανθούσαν οι κλασικές σπουδές. Στη Φλωρεντία γνωρίσθηκε με τον καταδικασθέντα σε θάνατο Σαβοναρόλα και άκουσε τα αντιπαπικά του κηρύγματα, τα όποια τον επηρέασαν βαθύτατα. Ακολούθως μετέβη στο Μιλάνο, για να παρακολουθήσει τους σπουδαίους δασκάλους Λαόνικο Χαλκοκονδύλη και Κωνσταντίνο Λάσκαρη. Στην Βενετία παρακολούθησε φιλολογικά μαθήματα στον υπό τον Άλδο Μανούτιο κύκλο λογίων, μεταξύ των οποίων διαπρέπουν οι Μάρκος Μουσούρος, Σκιπίωνας Καρτερομάχος και ο φίλος του Ιωάννης Γρηγορόπουλος. Συγχρόνως εργάζεται στον εκδότη Άλδο Μανούτιο και στους τυπογράφους Ζαχαρία Καλλιέργη και Νικόλαο Βλαστό. Όλο αυτό το διάστημα γνωρίζεται και συσχετίζεται με επιφανή

πρόσωπα που υπήρξαν ονομαστοί παράγοντες της Αναγεννήσεως, αλλά και βοηθοί και χορηγοί του, όπως ο ελληνιστής Urceo Cordo στη Βολώνια, ο Niccolo Lelio Cosmico στη Φερράρα, ο Agostino Nifo στην Πάδοβα, ο Ambrogio Varese de Rosate στο Μιλάνο, και με τους τυπογράφους Giovanni Bissoli και Ben Mansi, Nicola Taresco και Loduico Ticionum και τον ηγεμόνα Giovanni Francesco Pico della Mirantola.

Μετά από εννεάμηνη παραμονή στην Άρτα μετέβη στην Μιραντούλη, όπου επιδόθηκε στην πιστή μετάφραση των αγιοπατερικών έργων στη λατινική γλώσσα. Λόγω ταραχών και κινδύνων που επικροτούσαν κατά την περίοδο αυτή αναγκάζεται να προσφύγει στον Δομινικανό Καρδινάλιο Oliviero Carafa. Αυτός τον έστειλε στον βιβλιοθηκάριο και μεταφραστή έργων των Ελλήνων Πατέρων της μονης του Άγιου Μάρκου Renobius Acciqinoli, κοντά στον όποιο συνέχισε να εργάζεται και αυτός μεταφραστικά κι όχι φορώντας το ράσο του Δομινικανού μοναχού, όπως κακώς του αποδόθηκε.

Ο σοφός Μιχαήλ Τριβώλης, «επειδή το καθολικόν περιβάλλον του έσφιγγε κυριολεκτικώς την καρδίαν, δεδομένου ότι ήτο πιστός ορθόδοξος χριστιανός, έφυγεν άπό την παποκρατούμενην ταύτην μονήν προφασιζόμενος ασθένειαν και έλλειψιν ηρεμίας του, ψυχικής και πνευματικής, όπως ακριβώς έγραφεν αργότερον εις τον φίλον του Ιωάννην Γρηγορόπουλον». Κουρασμένος πολύ άπό τις συνεχείς μελέτες, τις πολλές συγγραφές και μεταφράσεις, θλιμμένος άπό τον θάνατο των γονέων του, ταλαιπωρημένος άπό τις μετακινήσεις, επηρεασμένος άπό τις πατερικές μελέτες, στενοχωρημένος άπό την υποδούλωση της πατρίδος του στους Τούρκους, αποφασίζει τη μοναχική του αφιέρωση. Δεν θέλησε να παραμείνει στη Δύση, όπου μάλλον θα είχε μία λαμπρή ακαδημαϊκή σταδιοδρομία και θα συνέχιζε το πλούσιο και σπουδαίο μεταφραστικό του έργο. Επιστρέφει άπό εκεί έχοντας διδαχθεί θεολογία, φιλοσοφία, φιλολογία, ιστορία και τις γλώσσες αρχαία ελληνική, λατινική, γαλλική και ιταλική.

Ήλθε στο Άγιον Όρος και επέλεξε τη μεγάλη μονή του Βατοπαιδίου, πιθανόν για τους σοφούς και ενάρετους μο ναχούς της και την πλούσια βιβλιοθήκη της. Ο πολύσοφος Αρτηνός Μιχαήλ Τριβώλης με τις υψηλές σπουδές στην Ιταλία φθάνει ως απλός προσκυνητής στο αρχαίο αυτό εργαστήρι της αγιότητος και της σοφίας. Ο αναφερθείς διδάσκαλος του Ιωάννης Λάσκαρης είχε αποσταλεί στο Αγιον Όρος από τον Λουδοβίκο τον ΙΒ’ για την παραλαβή χειρογράφων. Άπό αυτόν είχε πληροφορηθεί για τους θησαυρούς των αγιορειτικών βιβλιοθηκών και ιδιαίτερα της μονής Βατοπαιδίου.

Στη μονή Βατοπαιδίου μετέβη στα τέλη του 1505 η αρχές του 1506. Μετά δοκιμή εκάρη μοναχός με το όνομα Μάξιμος και εντρυφούσε «εις αδιάκοπους μελέτας».

Στη μονή συναντήθηκε με τον άγιο Νήφωνα τον Β’ και με άλλους λογίους και αγίους μοναχούς. «Αυτοεταπεινώθη, καίτοι ευγενής και σοφός διαβιώνων ομοίως

μετ’ απλοϊκών μοναχών και ησθάνετο τον εαυτόν του πνευματικώς πτωχόν ως αισθάνεται ακριβώς ο γνήσιος Αγιορείτης μοναχός. Η ταπείνωσίς του αποδεικνύεται άλλωστε από την συνήθη επίκλησιν των Αγίων Πατέρων, αποστρεφόμενος πάντοτε τον θησαυρόν των γνώσεων του εις όλα τα θεολογικά συγγράματά του. Εξ αυτών των ιδίων συγγραμμάτων του αποδεικνύονται και αι ορθαί αυτού απόψεις περί μοναχισμού, αποπνέοντας αγιορειτικήν ευωδίαν. Υπήρξεν ένας ησυχαστής και νηπτικός μοναχός».
Κατά τη βιογραφία του ο όσιος αναπαυόμενος ψυχικά «έχει στην μόνωσι, μακρυά από τον θόρυβο των κυμάτων των διαφόρων σφαλερών βιοτικών λογισμών, ανάμεσα σε έμπειρους και ομοτρόπους γέροντες άρχισε να ζή σύμφωνα με τους κανόνες της Μονής Βατοπεδίου. Εκτελούσε επιμελώς τις μοναχικές υποσχέσεις της ακτημοσύνης και της εκκοπής του ιδίου θελήματος».
Πράγματι ο θείος Μάξιμος «επιδόθηκε με ζήλο στη μελέτη και στην άσκηση της πνευματικής ζωής. Έμεινε στη Μονή δέκα ολόκληρα χρόνια ως απλός μοναχός, αποφεύγοντας τα μοναχικά αξιώματα και μετέχοντας μόνο σε διάφορες αποστολές εκ μέρους της Μονής στη Μακεδονία και στα νησιά, όπου κήρυττε τον θείο λόγο».

Οι έξοδοι του Μαξίμου από τη μονή του συνεδύαζαν συνήθως τρεις σημαντικές εργασίες: «α) την συγκέντρωσιν χρημάτων διά τας ανάγκας της Μονής Βατοπαιδίου, β) εθναποστολικόν έργον, το οποίον απέβλεπεν εις την αφύπνισιν της εθνικής συνειδήσεως των Ελλήνων και εις την ανάληψιν δράσεως εναντίον της τουρκικής τυραννίας και γ) ιεραποστολικόν έργον, κατά την διάρκειαν του οποίου δεν εφοβείτο να ομιλή κατά του Καθολικισμού, ότε ευρίσκετο εις ελληνικάς ενετοκρατουμένας νήσους και κατά του Μωαμεθανισμού ότε ευρίσκετο εις τουρκοκρατουμένας ελληνικάς περιοχάς».

Οι συχνές αποστολές του στο έργο αυτό των εράνων και των κατηχήσεων φανέρωνε την εμπιστοσύνη, την εκτίμηση και τον σεβασμό που έτρεφαν οι Βατοπαιδινοί πα τέρες στο πρόσωπο του συμμοναστή τους. Ο νέος μοναχός, μολονότι επεδίωκε διακαώς τη μόνωση για μελέτη και προσευχή, έκανε υπακοή και άφηνε το αγαπητό του μοναστήρι για να περιέρχεται τον κόσμο. Ταξίδευε από υπακοή και αισθανόταν ασφαλισμένος, παρά τις πολλές και μεγάλες δυσκολίες των καιρών και των υποδούλων τόπων. Αυτό το έκανε γιατί αγαπούσε τους αδελφούς του στη μονή και τον κόσμο. Περιδιαβαίνοντας πόλεις και χωριά της ηπειρωτικής και νησιωτικής Ελλάδος συγκέντρωνε ελεημοσύνες, ξεπληρώνοντας την αγαθοδοσία τους με λόγους διδακτικούς, ευαγγελικούς κι αγιοπατερικούς, για ακριβή τήρηση των ορθοδόξων δογμάτων και των ηθών.
Το έργο του αυτό στις αρχές της τουρκοκρατίας είχε μεγάλη σημασία και αξία. Δίκαια αναφέρεται ότι*«ηγωνίσθη εθνοθρησκευτικώς. Ωμίλει και ηγωνίζετο όπου τα Πατριαρχεία τον εκάλουν και όπου το Άγιον Όρος τον έστελνε, δια την διατήρησιν της ορθοδόξου πίστεως και της ελληνικής συνειδήσεως άλλα και διά την ενίσχυσιν της πίστεως των Ελλήνων ραγιάδων προς την ελευθερίαν. Υπήρξεν*

ο προπομπός του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού και του εθνεγέρτου Ρήγα Φερραίου». Ο άγιος Μάξιμος με οπλισμό τη θερμή πίστη, την πλούσια γνώση, το θάρρος και τη δύναμη δεν φοβήθηκε να εναντιωθεί κατά δύο ξένων ρευμάτων του μουσουλμανισμού από την Ανατολή και του καθολικισμού από τη Δύση. Οι μακρές περιοδείες του στα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου και από τη Βλαχία ως την Αίγυπτο είχαν βαθειά επίδραση στις ψυχές των Ορθοδόξων.

Οι πληροφορίες του πάντοτε φιλομαθούς Μαξίμου, «ότι η Μονή Βατοπαιδίου περιελάμβανε μέγαν πλούτον εκ φιλολογικών και πατρολογικών χειρογράφων και αφ΄ ετέρου ότι υπήρχον εκεί και άλλοι λόγοι, μετά των οποίων θα διελέγετο θεολογικώς και θα εξεπαίδευον όλοι ομού τους άλλους μοναχούς, ευχαρίστως τον έκανε να επιλέξη μεταξύ πολλών περιφήμων Μονών του Αγίου Όρους το Βατοπαίδιον, διά να εγκαταβιώση εκεί μετά ταπεινότητος» τον διαβεβαίωσαν ότι έπραξε άριστα.
Κατά τη δεκαετία (1506-1516) που παρέμεινε στη μονή Βατοπαιδίου, στο εργαστήρι αυτό της αγιότητος και της σοφίας, ο πολυτάλαντος Μάξιμος ασχολήθηκε και με τη συγγραφή. Συγκεκριμένα με την υμνογραφία και τη σύνθεση ενός Παρακλητικού Κανόνος στον Τίμιο Πρόδρομο, τον προστάτη των μοναχών και πέντε επιγραμμάτων: Ένα στον πατριάρχη Ιωακείμ, δύο στον άγιο Νήφωνα Β΄, ένα στον μεγάλο ρήτορα και φιλόσοφο Μανουήλ και ένα στον ηγεμόνα της Βλαχίας Νεάγκο. Κατά τον καθηγητή Π. Χρήστου ο όσιος Μάξιμος αποτελεί «μία από τις μεγαλύτερες θεολογικές προσωπικότητες της μεταβυζαντινής εποχής», ενώ κατά την εκεί παραμονή του, όπως ο ίδιος μας πληροφορεί, «ή μονή ήταν πλέον λαύρα, σκήτη, και ακολουθούσε το σύστημα τής ημικοινοβιακής ζωής».
Η φήμη του αγίου Μαξίμου έφθασε πέρα από το Αγιον Όρος. Ο σλαβικός κόσμος, που έτρεφε από παλαιά μεγάλη ευλάβεια για τον ιερό Αθωνα και είχε πνευματικούς δεσμούς ιδιαίτερα με τη μονή Βατοπαιδίου, βρισκόμενος σε μεγάλη ανάγκη ζητούσε εσπευσμένα πνευματική βοήθεια. Ο πρεσβευτής της Μόσχας στην Κωνσταντινούπολη Αντρέγιεφ Βασίλειος Καρόμπωφ με τη διαμεσολάβηση του Οικουμενικού Πατριάρχου Θεολήπτου Α΄ (1513-1522) σε έκθεση του προς τον μεγάλο Ρώσο ηγεμόνα Βασίλειο Ιβάνοβιτς έγραφε: «Τότε, (μετά δηλαδή την αδυναμία του Βατοπαιδινού μοναχού Σάββα λόγω γήρατος και ασθενείας να μεταβεί στη Ρωσία) ο ηγούμενος της μονής Βατοπεδίου Άνθιμος και η Ιερά Επιστασία, προέκριναν τον μοναχόν Μάξιμον, μόνον κατάλληλον, ως η Υμετέρα Αυτοκρατορική Μεγαλειότης θα αντελήφθη, μετά τον Σάββαν να φέρη εις πέρας το έργον σας. Είναι βαθύς μελετητής των Γραφών και ικανότατος μεταφραστής τόσον των θύραθεν, όσον και των Ιερών βιβλίων. Εσπούδασεν εις την Εσπερίαν πολλά έτη, και ως με διαβεβαίωσεν η Αυτού Θειοτάτη Παναγιότης Θεόληπτος ο Α΄, κάτοχος μεγάλης μορφώσεως και γνώστης των διεθνών πνευματικών ρευμάτων, αλλά και των προβλημάτων της κατ’ Ανατολάς Εκκλησίας. Ο

Παναγιώτατος επέδειξεν Ιερόν ζήλον και η Μήτηρ Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως έλαβε σοβαρώς υπ΄ όψιν το γεγονός της αποστολής εις την Μοσχοβίαν τοιούτου ανδρός, δια την εφαρμογήν των σχεδίων Σας».
Ο φιλόθεος και φιλομαθής ηγεμόνας Βασίλειος Ιβάνοβιτς ήθελε κάποιον πολυμαθή άνδρα, για να προβεί στη διόρθωση των εκκλησιαστικών βιβλίων, που είχαν με τον καιρό αλλοιωθεί η είχαν λανθασμένα αντιγραφεί η μεταφρασθεί. Επρόκειτο μάλιστα για τα απαραίτητα λειτουργικά βιβλία, όπως το ψαλτήρι, το ευαγγέλιο και η θεία λειτουργία. Για το μεγάλο και σπουδαίο αυτό έργο επελέγη ο Μάξιμος. Συνοδευόμενος από τους Βατοπαιδινούς πατέρες ιερομόναχο Νεόφυτο και μοναχό Λαυρέντιο, που γνώριζαν τα ρωσικά, έφθασαν στις αρχές του 1518 στη Μόσχα μέσω Κριμαίας. Εκεί τον υποδέχθηκε ο ηγεμόνας με τιμές και όρισε να μένει στη μονή των Θαυμάτων, συντηρούμενος από τα ανάκτορα. Η πλούσια αυτοκρατορική βιβλιοθήκη εξέπληξε τον σοφό Μάξιμο. Αμέσως άρχισε το ερμηνευτικό του έργο με τη μετάφραση του ψαλτηρίου και την παράθεση αγιοπατερικών σχολίων. Μετά ενάμισυ χρόνο παρέδωσε ολοκληρωμένη τη σπουδαία αυτή εργασία του, γράφοντας στον ηγεμόνα: «Λύτρωσε μας, από τη θλίψι του πολυχρόνιου αποχωρισμού, επίστρεφε μας με ασφάλεια στο τίμιο μοναστήρι του Βατοπεδίου, που ήδη από καιρό μας περιμένει με πόθο. Δώρισε μας, ώστε να εκπληρώσουμε τις μοναχικές μας υποσχέσεις εκεί όπου τις δώσαμε μπροστά στο Χριστό και στους φοβερούς του Αγγέλους κατά την ημέρα της κουράς. Απόλυσε μας γρηγορώτερα εν ειρήνη για να διακηρύξουμε και στους εκεί ευρισκομένους ορθοδόξους τους βασιλικούς σου άθλους... ».
Ο ηγεμόνας δεν επέτρεψε στον Μάξιμο να αναχωρήσει, αλλά θαυμάζοντας την εξαιρετική ερμηνευτική του εργασία, του έδωσε άφθονη ύλη από την Αγία Γραφή, τους Λόγους των Αγίων Πατέρων και τους Ιερούς Κανόνες της Εκκλησίας, για να συνεχίσει το έργο του, μαζί με την αποκάθαρση των λειτουργικών βιβλίων. Παραμένοντας ο θείος Μάξιμος επί πολύ στη Ρωσία μάθαινε εκτός της γλώσσης τα ήθη κι έθιμα του τόπου. Παρατηρούσε πως η πίστη των χριστιανών δεν ήταν βαθειά και δεν υπήρχε σαφής γνώση ούτε των βασικών δογμάτων της πίστεως. Δεισιδαιμονίες, παγανιστικές δοξασίες και διάφορες μορφές μαγείας επηρέαζαν τους πιστούς.

Αναγκάσθηκε να γράψει και να μιλήσει αυστηρά για όλα αυτά τα παράτυπα και παράδοξα, ώστε ορισμένοι να τον συκοφαντήσουν και να τον αντιπαθήσουν πολύ. Δημιουργήθηκε ένας ισχυρός εχθρικός κύκλος εναντίον του, που δεν ανεχόταν επ΄ ουδενί τις δίκαιες παρατηρήσεις του για παρατυπίες, παρανομίες, υποκρισίες και δολιότητες που έπρατταν. Η εναντίον του ένταση μεγάλωσε, όταν υποστήριξε επίμονα την ακτημοσύνη των ιερών μονών και την αμεριμνία των μοναχών από την τεράστια περιουσία τους, όπου σε αυτή υπήγονταν ολόκληρα χωριά, που δημιουργούσαν προβλήματα και ταραχές και απομάκρυναν τους μοναχούς από την

προσευχή και ησυχία. Επίσης δεν δίστασε να ελέγξει και αυτόν τον ηγεμόνα για λάθη του. Έτσι οι εχθροί του συσπειρώθηκαν και τον κατηγόρησαν βάναυσα στον ηγεμόνα ότι εργάζεται εναντίον του. Τέλος τον οδήγησαν σε σκηνοθετημένη δίκη, όπου τον καταδίκασαν ως αιρετικό, για ηθελημένα λάθη του στις μεταφράσεις των εκκλησιαστικών βιβλίων. Παρότι ζήτησε συγχώρεση γονυπετής και μετά δακρύων για τα τυχόν λάθη του, δεν του δόθηκε. Κλείσθηκε σε κελλί παρακείμενης μονής ως φυλακισμένος. Του απαγορεύθηκε η μετάληψη των Αχράντων Μυστηρίων, ο εκκλησιασμός, η μελέτη, οι επισκέψεις και οι έξοδοι. Έγκλειστος επί μία εξαετία υπέμεινε στερήσεις από την πείνα, το ψύχος, την υγρασία, τη μόνωση, την έλλειψη βιβλίων και γραφίδος. Τον παραμυθούσε μόνο η προσευχή. Εκεί δέχθηκε την επίσκεψη ουράνιου αγγέλου. Γεμάτος χαρά συνέθεσε κανόνα στο Άγιον Πνεύμα, που έγραψε με κάρβουνο στον τοίχο της φυλακής του.

Οι συνεχείς και δίκαιες διαμαρτυρίες του αγίου Μαξίμου για την άδικη καταδίκη του στη μονή Βολοκολάμσκ ανάγκασαν τον μητροπολίτη Μόσχας Δανιήλ να συγκαλέσει σύνοδο το 1531, η οποία τον καταδίκασε σε ισόβια κάθειρξη στη μονή Ότροτς της πόλης Τβέρης και σε συνεχή στέρηση της θείας μεταλήψεως. Ο άγιος έμεινε τιμωρημένος επί εικοσαετία. Κατά τη διάρκεια της φυλακίσεως του συνέταξε ομολογία ορθοδόξου πίστεως και δύο απολογητικούς λόγους για τις διορθώσεις των ρωσικών εκκλησιαστικών βιβλίων. Μετά τον θάνατο του ηγεμόνος Βασιλείου και ο νέος Ιβάν Βασίλεβιτς συνέχιζε να επιμένει και να μη του επιτρέπει την ποθητή επιστροφή του στη μονή της μετανοίας του, τη μονή Βατοπαιδίου. Παρά τη μεσολάβηση των πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου και Αλεξανδρείας Ιωακείμ ο νέος ηγεμόνας δεν επέτρεψε την επιστροφή του Μαξίμου στο εράσμιο Άγιον Όρος. Το μόνο που κατάφεραν ήταν να βελτιώσουν κάπως τις άθλιες συνθήκες διαβιώσεως του στην ειρκτή και να του επιτραπεί η μετάληψη των Αχράντων Μυστηρίων.

Τις θλίψεις και δοκιμασίες του θεωρούσε παραχωρήσεις παιδαγωγικές του Θεού προς ανάνηψη, μετάνοια και σωτηρία. Έτσι δεν επέτρεψε στον εαυτό του να απογοητευθεί από την αγνωμοσύνη και την κακεντρέχεια ορισμένων και υπέμεινε την αδικία ελπιδοφόρα. Τον παρηγορούσε η καθαρή του συνείδηση, η θερμή πίστη και η αγάπη των φίλων της αρετής. Μετά από 25 χρόνια σκληρής κάθειρξης ο όσιος Μάξιμος απελευθερώθηκε το 1551 με τις ενέργειες του ηγουμένου της μονής του Αγίου Σεργίου Αρτεμίου και ορισμένων ενάρετων βογιάρων. Ο διώκτης του ηγεμόνας έφθασε να τον τιμά, να τον συμβουλεύεται και να νουθετείται από τον ταπεινό ομολογητή και πολύσοφο οσιομάρτυρα. Τα τέλη του ήταν ειρηνικά και τιμημένα.

Εκοιμήθη στη Λαύρα του Άγιου Σεργίου στις 21 Ιανουαρίου 1556 σε ηλικία 86 ετών. Τα 38 έτη τα διήλθε στερημένος της ελευθερίας του, μέσα σε σκληρές κακουχίες, απάνθρωπες συνθήκες, βασικές στερήσεις και δυνατούς πόνους. Εντούτοις δεν κάμφθηκε, αλλά συνέχιζε, όσο μπορούσε, αναλώνοντας όλες του τις δυνάμεις υπέρ της αναμορφώσεως της Ρωσικής Εκκλησίας και του παρασυρμένου σε πάθη ρωσικού λαού. Όταν του επιτρεπόταν και μέσα στη φυλακή, δεν έπαυε να γράφει, να μεταφράζει και να επιστολογραφεί προς φωτισμό κλήρου και λαού.
Το συγγραφικό, μεταφραστικό και επιστολογραφικό του έργο είναι αρκετά πλούσιο και ποικίλο. Αναφέρεται σε δογματικά, απολογητικά, ερμηνευτικά, ηθικά και κοινωνικά θέματα και είχε μεγάλη απήχηση στον λαό. Νωρίς τιμήθηκε ως άγιος. Πολλοί τον ονόμαζαν «μέγα διδάσκαλο», «προφήτη», «άγιο», «όσιο», «φωτιστή των Ρώσων» και «θαυματουργό». Ο μητροπολίτης Μόσχας Πλάτων (+1812) κατεσκεύασε περίτεχνη λάρνακα και κουβούκλιο για το τίμιο λείψανο του αγίου. Ο αρχιμανδρίτης Αντώνιος της Λαύρας του Αγίου Σεργίου το 1833 έκτισε παρεκκλήσιο επί του τάφου του αγίου.
Στον πρόλογο των έργων του οσίου Μαξίμου, που εκδόθηκαν το 1859 από την Ακαδημία του Καζάν στη σλαβονική γλώσσα, αναφέρεται: «Η εποχή με την όποια σχετίζεται η διαφωτιστική δράσις στην Ρωσία του οσίου Μαξίμου του Γραικού, ήταν εποχή διαφόρων θλιβερών συγχύσεων, που εν μέρει μεν προήλθαν από ξένες επιδράσεις, εν μέρει δε από εσωτερικές αιτίες. Σε μία τέτοια δύσκολη εποχή μας ήλθε από την Ελλάδα αυτός ο επιφανής και μορφωμένος άνδρας. Η ορθόδοξη Ελλάδα στο πρόσωπο του έδωσε την πλέον «εύκαιρον βοήθειαν» στην Εκκλησία μας για την προστασία της πίστεως, την οποία αυτή της παρέδωσε και η οποία εκείνη την εποχή άρχισε να απειλείται από τέτοιους κινδύνους. Έμαθε την ρωσική και την σλαβονική γλώσσα. Γνώρισε την θρησκευτική και ηθική κατάστασι της Ρωσίας, τις ανάγκες και τις ελλείψεις της. Παρακολουθούσε προσεκτικά όλα όσα συνέβαιναν σ΄ αυτήν και αποφαινόταν για κάθε ιδιαίτερο γεγονός με τους φωτισμένους λόγους του.
»Προστάτευσε την Ρωσική Εκκλησία από τις αξιώσεις της Εκκλησίας της Ρώμης. Έγραψε εναντίον των ορθολογιστικών διδασκαλιών της δυτικής μεταρρυθμίσεως, εναντίον των Ιουδαίων, των παγανιστών και των μωαμεθανών.
»Διόρθωσε τα λειτουργικά εκκλησιαστικά βιβλία. Ερμήνευσε τις εκκλησιαστικές τελετές. Αναίρεσε τις διάφορες ψευδείς και δεισιδαίμμονες διηγήσεις που κυκλοφορούσαν στον λαό. Νουθετούσε τις αλήθειες της πίστεως και της ηθικής καθένα που προσέτρεχε κοντά του για συμβουλή. Μετέφρασε μερικά πατερικά έργα. Γενικά ενεργούσε με τέτοιο τρόπο ώστε εμόρφωσε πλήθος ανθρώπων, οι οποίοι μπορούσαν να συνεχίσουν μετά τον θάνατό του το μεγάλο έργο της πνευματικής διαφωτίσεως της Ρωσίας που άρχισε αυτός.
»Οι σύγχρονοί του δεν μπορούσαν να εκτιμήσουν την αξία του Μαξίμου. Για τα

σκοτισμένα από την αμάθεια μάτια τους ήταν πολύ απρόσιτο αυτό το φως της αληθείας, με το οποίο απεκάλυπτε μπροστά τους τις πλάνες και τα ελαττώματα τους Για τους μεγάλους κόπους του του ανταπέδωσαν σκληρούς διωγμούς και μακροχρόνιες φυλακίσεις σε μοναστήρια. Για μας όμως είναι ανεκτίμητα τα έργα του, στα οποία αντανακλά πλήρως η υψηλή και φωτεινή του προσωπικότης και τα σκοτεινά γνωρίσματα της εποχής του».

Ο βαθύς μελετητής του βίου και του έργου του καθηγητής Γρηγόριος Παπαμιχαήλ γράφει περί αυτού: «Εκ των συγγραφών του Μαξίμου συνάγεται ότι διά των ενδελεχών αυτού μελετών απεκρυστάλλωσεν οριστικώς εν Άθω την θεολογικήν και φιλοσοφικήν αυτού κοσμοθεωρίαν, τας κυρίας γραμμάς της οποίας ορίζει εν οις έγραψε κατά τας διαφόρους περιστάσεις και αφορμάς. Κύριον αυτού χειραγωγόν έχων την θεολογίαν, ύπατον αυτής μύστην εδέχετο τον Ιωάννην Δαμασκηνόν, ον έτασσεν «υπέρ την φιλοσοφίαν», διότι ήτο, κατ΄ αυτόν, σοφώτατος και μέγας θεολόγος».

Κατά τον καθηγητή Βλάσιο Φειδά ο θείος Μάξιμος υπήρξε «κληρονόμος του ελληνικού πνεύματος, κάτοχος υψηλής ελληνολατινικής παιδείας, δημιουργός ενός χριστιανικού ανθρωπισμού, κατέστη εν Ρωσία ο κήρυξ του αληθούς χριστιανισμού. Η ρωσική παράδοσις παρέστησε τον Μάξιμον ως κήρυκα της ακραιφνούς θεολογίας, ως διδάσκαλον της ιεράς φιλοσοφίας, ως μάρτυρα εις Ρωσίαν, ως θαυματουργός Μάξιμος ο Γραικός εμφανίζεται εν Ρωσία, διά του έργου του, ως εν φαινόμενον άνευ προηγουμένου, φιλόλογος και ιστορικός, θεολόγος και φιλόσοφος, ποιητής και ρήτωρ, άμα δε και διαπρεπής κριτικός, εγένετο φορεύς των νέων δεών εν Ρωσία εις εποχήν συνεχών πνευματικών ζυμώσεων, αμφιρρόπων τάσεων και αγώνος νέων θρησκευτικών και εκκλησιαστικών ιδεών. Διά του αγώνος του θαρραλέως υπέδειξε πόσον η Ρωσία τότε απείχε του αληθούς χριστιανικού ιδεώδους».

Ο σοφός καθηγούμενος της ιεράς μονής Οσίου Γρηγορίου αρχιμανδρίτης Γεώργιος γράφει χαρακτηριστικά και χαριτωμένα: *«Ο ταπεινός και σοφός Μάξιμος ο Γραικός ήλθε το 1506 στο Άγιον Όρος για να γίνει γνήσιος αγιορείτης μοναχός. Έγινε αγιορείτης. Ως αγιορείτης μετέβη στην Ρωσία. Έμεινε αγιορείτης. Υπέμεινε ως αγιορείτης. Εδίδαξε και έδρασε ως αγιορείτης. Η εντύπωσίς μου είναι ότι πέρασε από τον ουμανισμό, αλλά ποτέ δεν έγινε κατά βάθος ουμανιστής. Μέσα στην ορθόδοξο πατερική και αγιορειτική παράδοση υπήρχαν όλα τα στοιχεία που μπορούσαν να αναδείξουν τον άγιο Μάξιμο σε πρώτου μεγέθους πνευματικό διδάσκαλο και αναμορφωτή της Ρωσικής Εκκλησίας και κοινωνίας. Βλέπω έτσι τον άγιο Μάξιμο να έχη πολλά κοινά στοιχεία με τον φωτιστή των Ελλήνων άγιο Κοσμά τον Αιτωλό, τον ισαπόστολο, και να είναι πρόδρομός του. Και οι δύο έτυχαν θύραθεν μορφώσεως _αν και ο άγιος Κοσμάς όχι τόσο μακράς και λιπαράς όσο ο άγιος Μάξιμος. Και οι δύο αναπαύθηκαν όχι στην αυτονομημένη ανθρώπινη σοφία και γνώση, αλλά στην θεία σοφία του Ευαγγελίου του Χριστού. Και οι δύο δέχθηκαν και αφομοίωσαν την ορθόδοξο αγιορειτική και πατερική παράδοσι. Έμειναν πάντα*

αγιορείται και έδωσαν και μέσα στον κόσμο την μαρτυρία τους ως αγιορείται. Ο άγιος Μάξιμος είναι καύχημα της ορθοδόξου Εκκλησίας μας, του ελληνορθοδόξου γένους μας, του Αγίου Όρους. Νομίζω ότι οι κατωτέρω λέξεις του Ρώσου Βασσιανού περικλείουν την ουσιαστική προσφορά του αγίου Μαξίμου στον Ρωσικό λαό: «μόνον τώρα διά του Μαξίμου εγνωρίσαμεν τον Θεόν». Ο βαθύς σεβασμός που τρέφει μέχρι σήμερα ο ευσεβής ρωσικός λαός στο Άγιον Όρος οφείλεται ασφαλώς και στην προς αυτόν προσφορά του Αγίου Μαξίμου του Γραικού και αγιορείτου».

Τα συγγράμματα του αγίου Μαξίμου αντιγράφηκαν και διαδόθηκαν ταχύτατα. Εμφανίσθηκαν βίοι και εικόνες του σε μονές και ναούς σχεδόν αμέσως μετά την κοίμησή του. Εγράφησαν περιγραφές θαυμάτων του και ιερές ακολουθίες προς τιμή του. Ο τάφος του στη μονή Ζαγκόρσκ έγινε σύντομα λαϊκό προσκύνημα. «Η πίστη κι η αναγνώριση του λαού προηγείται κάθε άλλης διάταξης. Η επίσημη ανακήρυξη έχει το χαρακτήρα της επικύρωσης της υπάρχουσας παράδοσης και της γενικότερης προβολής και τιμής του Αγίου. Γι΄ αυτό και αρχή της Ορθόδοξης Εκκλησίας, σ' αντίθεση μ΄ ό,τι συμβαίνει στην Καθολική, είναι ότι με την επίσημη αναγνώριση δεν αγιοποιεί, αλλά απλά αναγνωρίζει την υπάρχουσα και από το εκκλησιαστικό πλήρωμα μαρτυρούμενη αγιότητα. Ως τέτοια πρέπει να θεωρηθεί η επίσημη αναγνώριση από το Οικουμενικό Πατριαρχείο (έπειτα από πρόταση της Εκκλησίας της Ελλάδος)· η δεύτερη από τη Ρωσική Εκκλησία».

Έτσι ο μητροπολίτης Άρτης κυρός Ιγνάτιος, κατόπιν εγγράφου αιτήματος του κ. Κωνσταντίνου Τσιλιγιάννη της 20 Δεκεμβρίου 1985, απέστειλε έγγραφο προς την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος στις 10 Ιανουαρίου 1986, διά του οποίου ζητούσε την αγιοκατάταξή του Αρτηνού Μαξίμου. Η Ιερά Σύνοδος ανέθεσε στον πρωτοπρεσβύτερο Ευάγγελο Μαντζουνέα τη μελέτη και την υποβολή εκθέσεως σχετικής προς Αυτήν, και αφού έκανε δεκτή την πρόταση απέστειλε τα στοιχεία προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο διά της από 1 Φεβρουαρίου 1988 επιστολής της. Η Ιερά Σύνοδος του Οικουμενικού Πατριαρχείου αναγνώρισε την αγιότητα του ιερού Μαξίμου στις 31 Μαΐου 1988 και το γνώρισε στην Εκκλησία της Ελλάδος διά επισήμου πατριαρχικού γράμματος.

Αμέσως μετά αναγνωρίσθηκε και από την Ιερά Σύνοδο του Πατριαρχείου Μόσχας και πάσης Ρωσίας, παρότι ετιμάτο ως άγιος στη Ρωσία ένα αιώνα μετά την κοίμηση του. Από τις 6 μέχρι τις 9 Ιουνίου 1988, έγιναν επίσημες τελετές στη Λαύρα του Αγίου Σεργίου του Ζαγκόρσκ προς τιμήν του αγίου.

Η μνήμη του τιμάται στις 21 Ιανουαρίου ενώ η ανακομιδή και μετακομιδή των τιμίων λειψάνων του στις 12 Ιουλίου.

επιμέλεια:πρωτοπρεσβυτέρου Δημητρίου Αθανασίου

Πηγή:fdathanasiou.wordpress.com